

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության

Նախնական գնահատման հայտ



ԹԵՂՈՒՏ

Փակ բաժնետիրական ընկերություն

Երևան 2020

Պինդ թափոնների տեղադրման տեղամաս

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության

Նախնական գնահատման հայտ

“ԹԵՂՈՒՑ ՓԲԸ”

Տնօրեն



Վլադիմիր Նալիվայկո

	Հապավումների ցանկ
ՇՄԱԳ	Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատում
ՏԻՄ	Տեղական ինքնակառավարման մարմին
ՇՄՆ	Շրջակա միջավայրի նախարարություն
ՄՆ	Մշակույթի նախարարություն
ԱՆ	Առողջապահության նախարարություն
ԱՊՄ	Անհատական պաշտպանության միջոցներ
ԲԼՏՄ	Բնապահպանական և ընդերքի տեսչական մարմին
ԱԹ	Արտադրական թափոններ
ԱԹՏՏ	Արտադրական թափոններ տեղադրման տեղամաս
ՀԿ	Հասարակական կազմակերպություն
ԹԿՊ	Թափոնների կառավարման պլան
ՇՄՍՏԿ	Շրջակա միջավայրի մոնիթորինգի և տեղեկատվության կենտրոն
ՊՈԱԿ	Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունը

Բովանդակություն

1. Ընդհանուր տեղեկություններ.....	5
1.1 Ներածություն.....	5
1.2 Նպատակները և մեթոդաբանությունը.....	6
2. Շրջակա միջավայրի նկարագրություն.....	7
2.1 Տեղադիրքը.....	7
2.2 Սեյսմիկություն և տեկտոնիկա.....	9
2.3 Կլիմա.....	10
2.4 ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴ.....	14
2.5 Ջրային ռեսուրսներ.....	16
2.6 Հողային ռեսուրսներ.....	20
2.7 Բուսական աշխարհ.....	21
3. Գործունեության ընդհանուր նկարագիրը եվ թափոնագոյացնող գործընթացները.....	21
3.1 նկարագրություն.....	21
3.2 Սոնիթորինգի համակարգ.....	29
3.3 Շինարարական աշխատանքների նկարագրություն.....	30
4. ՇՄ վրա ազդեցության հիմնական ռիսկեր.....	31
5. ՇՄ վրա ազդեցության հիմնական ռիսկերի մեղմացման և կառավարման գործողություններ.....	33
<i>Տեղեկատվություն տրամադրում և իրազեկում.....</i>	<i>33</i>
<i>Բողոքների կառավարում.....</i>	<i>34</i>
<i>Հակահրդեհային միջոցառումներ.....</i>	<i>34</i>
6. Այլընտրանքային տարբերակների վերլուծություն.....	36
6.1. Առկա տարբերակ.....	36
6.2. Առաջարկվող տարբերակ.....	36
7. Շրջակա միջավայրի և Սոցիալական ազդեցության Միջոցառումների ծրագիր.....	37

1. Ընդհանուր տեղեկություն

1.1 Ներածություն

Ընկերությունը իրականացնում է Թեղուտի պղնձամոլիբդենային հանքաքարի արդյունահանում և վերամշակում: Թեղուտի պղնձա-մոլիբդենային հանքավայրը ուսումնասիրվել է 1974-1976 թվականներին իրականացված հետախուզական աշխատանքների արդյունքում: Հանքավայրը գտնվում է ՀՀ Լոռու մարզի Թումանյանի շրջանում, Ալավերդի քաղաքից 29 կմ հեռավորության վրա դեպի հարավ-արևմուտք:

Կոմբինատի նախագծային հզորությունն ըստ հանքաքարի կազմում է 7 մլն.տ/տարի:

Ընկերության գործունեության արդյունքում առաջանում են արտադրական պինդ թափոններ ¹, որոնց արդյունավետ կառավարման համար ընկերությունը մշակել է թափոնների կառավարման պլան: Կառավարման պլանով հստակեցվել են թափոնների շրջանառության հավանական սցենարները և բացահայտվել են խնդիրները: Հիմնական խնդիրներից են՝

- i. պինդ թափոնների վերամշակմամբ և վնասագերծմամբ զբաղվող մասնագիտացված ընկերությունների անհասանելիությունը տարածաշրջանում
- ii. արդյունաբերական թափոնների տեղադրման մասնագիտացված պոլիգոնների բացակայությունը

Հայաստանի Հանրապետությունում, արդյունաբերական թափոնների տեղադրման մասնագիտացված պոլիգոնների բացակայության և թափոնների վերամշակմամբ և վնասագերծմամբ զբաղվող լիցենզավորված մասնագիտացված կազմակերպությունների սակավության պայմաններում, ընկերությունը պլանավորել է, իր տարածքում կազմակերպել արդյունաբերական թափոնների տեղադրման տեղամաս:

Նշված գործունեությունը ենթակա է բնապահպանական փորձաքննության՝ համաձայն «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության

¹ չի վերաբերում մթնոլորտ արտանետումներին, ջրային արտահոսքերին, ընդերքօգտագործման թափոններին:

մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի՝ Ա կատեգորիայի, վտանգավոր թափոնների հավաքում, պահում, օգտագործում, մշակում, վերամշակում, հեռացում կետի, որն էլ համարվում է լիցենզավորվող գործունեություն:

Սույն նախնական գնահատման հայտով Թեղուտ ՓԲԸ-ն ներկայացնում է արդյունաբերական թափոնների տեղադրման տեղամասի (ԱԹՏՏ) կառուցման և շահագործման արդյունքում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատումը:

1.2 Նպատակները և մեթոդաբանությունը

Նախատեսվող արդյունաբերական թափոնների տեղադրման տեղամասը (ԱԹՏՏ) կունենան ազդեցություն շրջակա միջավայրի և սոցիալական տարբեր բաղադրիչների վրա: Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման այս զեկույցը նկարագրում է նախատեսվող գործողությունները, բնապահպանական ելակետային պայմանները, հնարավոր ազդեցությունները և ազդեցության գնահատման շրջանակը: Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հաշվետվությունը պատրաստվել է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության, թափոնների կառավարման միջազգային լավագույն փորձի, ճյուղային նորմատիվների համաձայն:

Հիմնական տեղեկատվությունը շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վիճակի, դրանց աղտոտվածության ֆոնային մակարդակի մասին ձեռք է բերվել գրասենյակային ուսումնասիրությունների և նախկին ուսումնասիրությունների արդյունքում:

Ընկերության արդյունաբերական թափոնների տեղադրման տեղամասի իմպլեմենտացման գործընթացը առանցքային դերակատարում կունենա թափոնների կայուն կառավարման հասնելու գործում, ինչը համահունչ է շրջակա միջավայրի պաշտպանության օրենսդրական և նորմատիվային պահանջներին:

Հիմնական նպատակներն են:

- **բացահայտել** նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացքում կանխատեսվող շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունը

- **գնահատել** նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացքում կանխատեսվող շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունը
- **վերլուծել** շրջակա միջավայրի վրա ազդեցություն ունեցող բոլոր հավանական ռիսկերը
- **ներկայացնել** շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության ռիսկերի կանխարգելմանը, չեզոքացմանը, նվազեցմանը և/կամ մեղմացմանն ուղղված անհրաժեշտ միջոցառումներ:

ԱԹՏՏ հիմնման արդյունքում Թեղուտ ՓԲԸ-ն հնարավորություն է ունենալու լիարժեք ներդնել Թափոնների կառավարման պլան, որի արդյունքում ձևավորվելու է աստիճանական կառավարում և ընկերությունը ունենալու է՝

- ✚ Թափոնների ծավալների կրճատում և ռեսուրսների օգտագործման արդյունավետության բարելավում
- ✚ Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նվազեցում
- ✚ Ֆինանսական եկամտաբերություն և արդյունավետություն
- ✚ Ծախսերի կրճատում
- ✚ Աշխատակիցների համար անվտանգ աշխատանքային միջավայրի ստեղծում և հասարակության առողջության վրա ազդեցության մինիմալիզացում
- ✚ Բարելավվելու է իրազեկությունը

2. Շրջակա միջավայրի նկարագրություն

2.1 Տեղադիրքը

Թեղուտ ՓԲԸ-ի մոտակա բնակելի տարածքներն են Թեղուտ և Շնող գյուղերը, որոնք գտնվում են հանքավայրից 4 և 6 կմ հեռավորությունների վրա: Ընկերությունը գտնվում է Թեղուտ գյուղական համայնքի տարածքում:

Հանքավայրի հեռավորությունը ուղղագծով ԵՐԵՎԱՆ – ԹԲԻԼԻՍԻ երկաթգծից և ավտոմայրուղուց կազմում է 5 կմ: Մոտակա երկաթուղային կայարաններն են Ախթալան և Այրումը: Հեռավորությունը մինչև Ախթալա կայարան կազմում է 15 կմ:

Հանքավայրից դեպի ԵՐԵՎԱՆ – ԹԲԻԼԻՍԻ ավտոմայրուղի տանող ճանապարհները ասֆալտապատված են:

Մոտակա խոշոր ջրահոսքը Դեբեդ գետն է, որի մեջ է թափվում նաև Շնող գետը Թեղուտի հանքավայրից 5 կմ հեռավորության վրա, դեպի հյուսիս-արևմուտք :

Թեղուտ ՓԲԸ-ն գտնվում է Վիրահայոց լեռների շղթայում, նիշերի բարձրությունը ծովի մակերևույթից տատանվում է 700-1450մ: Ամենաբարձր գագաթը Լավվար սարն է ծովի մակարդակից 2543.5 մ:

Տարածքի ռելիեֆը բարդ է, կտրատված չորս կիրճով, որոնցով հոսող գետակները ունեն մշտական ջրհոսք: Այդ գետակներն են՝ Շնողը, Կռունկը, Պակասաջուրը, Դուրանաձորը:



Նկար 1; Թեղուտ ՓԲԸ-ի տեղադիրքը (Google Earth)

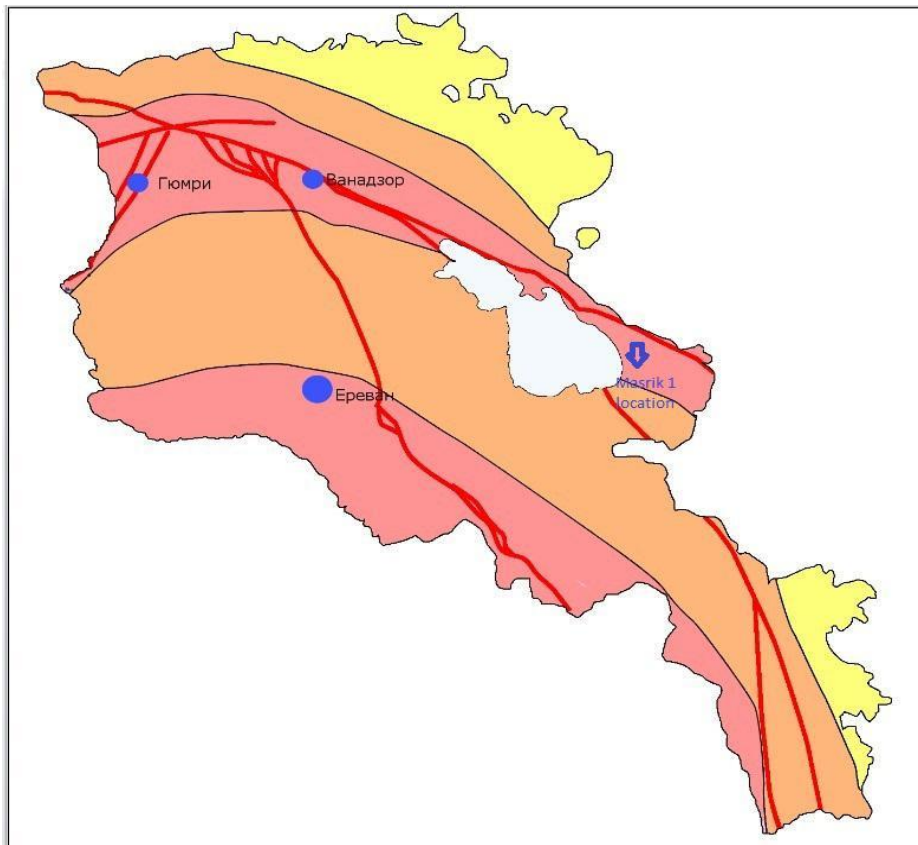
Թեղուտ ՓԲԸ-ի գտնվելու վայրում բացակայում են այլ արդյունաբերական ձեռնարկություններ, գործող շինարարական հզորություններ, շինարդյունաբերության բազաներ:

2.2 Սեյսմիկություն և տեկտոնիկա

Թեղուտի հանքավայրի շրջանը բնութագրվում է տարակողմորոշված ճեղքման խախտումների լայն զարգացմամբ: Տարբերում են լայնական և մերձլայնական, հյուսիս-արևելյան, հյուսիս-արևմտյան, միջօրեական և մերձամիջօրենական խախտումներ: Ըստ տարածման նրանք պահպանված են և դիտվում են մինչև 3 կմ հեռավորության վրա, ուղեկցվելով ջարդված, վերասեղմված և թերթավորված ապարների գոտիներով:

Հանքավայրի տարածքում զարգացած են միկրոճաքավորության բազմաթիվ համակարգեր, որոնք կապված են ապարների բազմապատիկ բրեկչիարությանը նպաստող ճաքերի տարակողմորոշված համակարգերի գոյացման հետ:

Հանաձայն Հայաստանի Հանրապետությունում գործող Սեյսմակայուն Շինարարության նախագծման նորմերի ՀՀՇՆ II-2.02-94 [4] դիտարկվող տարածքը



Նկար 2: Երկրակեղևի հիմնական խորքային բեկվածքները

գտնվում է I գոտում (մինչև 8 բալ), որին համապատասխանող գրունտի հորիզոնական արագացման առավելագույն մեծությունը 200 սմ/վրկ² կամ 0.2 g :

2.3 Կլիմա

Շրջանը, որտեղ կառուցվել է կոմբինատը, բնութագրվում է ցամաքային կլիմայով, օդի ջերմաստիճանի տատանման օրական և տարեկան զգալի ամպլիտուդներով: Կլիմայի վերընթաց գոտիականության շնորհիվ առանձնանում են հետևյալ գոտիները՝

700-ից մինչև 800-1000 մ ծ.մ.-ը բարձրությունների վրա չափավոր շոգ, պակասախոնավ գոտի է, ամառը շոգ է, չափավոր խոնավ, ձմեռը կարճատև է, բարեխառն, սակավաձյուն:

800-1000-ից մինչև 1400 մ ծ.մ.-ը բարձրությունների վրա՝ չափավոր տաք, խոնավ գոտի է, ամառը տաք է, համեմատաբար խոնավ, ձմեռը չափավոր ցուրտ է:

1400-ից մինչև 2000 մ ծ.մ.-ը բարձրությունների վրա՝ չափավոր խոնավ գոտի է, ամառը չափավոր տաք է, խոնավ, ձմեռը երկարատև, հաստատուն և խոր ձյունածածկույթով:

Տեղանքի բարձրությունների հետ օրինաչափորեն ավելանում է տեղումների քանակը, քամու արագությունը, իսկ մթնոլորտային ճնշումը և օդի ջերմաստիճանը իջնում են:

Միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանների տատանման ամենացածր ջերմաստիճանները դիտվում են հունվար-փետրվար ամիսներին, ամենաբարձր՝ օգոստոսին: Գարնան ամիսներին օդի ջերմաստիճանները ավելի բարձր են քան աշնանը: Այդպիսի ջերմաստիճանային ռեժիմը պայմանավորված է գարնան ամիսներին տեղումների մաքսիմալ քանակությամբ, ամպամածությամբ, ինչպես նաև ջրբաժանային մասերում ձյունածածկույթի պահման երկարատևությամբ: Շրջանի ջերմաստիճանային ռեժիմի վրա զգալի ազդեցություն ունի նաև անտառածածկույթը: Տաք և խոնավ կլիման հաղիսանում է բուսականության առատության պատճառը:

Տեղումների տեղաբաշխումը տարվա ընթացքում անհավասարաչափ է, երկու արտահայտված մաքսիմումով՝ մայիս-հունիս և սեպտեմբեր-հոկտեմբեր ամիսներին: Մայիս և հունիս ամիսների տեղումները կրում են տեղատարափ բնույթ:

Թեղուտի հանքավայրի շրջանում կլիման չափավոր մեղմ է և խոնավ: Ռելիեֆի ցածրամասերում ամառը շոգ է, տեղումների քանակը չափավոր: Բարձրամասերում ամառը հարաբերական զով է, տեղումների քանակը բավականի մեծ, հաճախ տեղատարափների տեսքով: Ձմեռը փափուկ է, սակավաձյուն: Նախալեռներում ձյունածածկույթը պահպանվում է մինչև ապրիլ, իսկ ջրաբաժաններում մինչև մայիս ամիսը: Գերակշռում են հարավային, ավելի հազվադեպ հյուսիսային և հյուսիս-արևելյան ուղղությամբ քամիները:

Տեղանքի կլիմայական բնութագրերը բերված են աղյուսակներում ըստ Շնող օդերևութաբանական կայանի (656 մ ծ.մ.) տվյալների՝ 30 տարվա դիտումների հիման վրա:

Օդի ամսական և տարեկան ջերմաստիճանը, °C

ջերմաստիճանի բնութագիրը	ամսական ջերմաստիճանը												տա- րե- կան
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
միջին	-0.1	1.3	5.0	10.3	15.1	18.7	22.3	22.3	17.7	12.4	6.3	2.0	11.1
բացարձակ նվազագույն	-22	-15	-14	-5	0	5	7	7	0	-6	-10	-20	-22
բացարձակ առավելագույն	19	21	27	31	33	36	38	38	35	31	26	22	38

Հաշվարկային ջերմաստիճանային բնութագրերը՝

միջին առավելագույն ջերմաստիճանը ամենաշոգ ամսվա հուլիս համար՝ +28.5°C

միջին նվազագույն ջերմաստիճանը ամենացուրտ ամսվա հունվար համար՝ -3.3°C

Տեղումների միջին և առավելագույն քանակը, մմ (1961-1990 թթ.)

տեղումների բնութագիրը	տեղումների միջին ամսական քանակը												տա- րե- կան
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
միջին քանակը	19	21	39	51	77	86	49	37	37	41	32	16	505
դիտված առավելա- գույն քանակը	63	69	71	114	137	162	139	161	93	128	65	39	836

Օդի հարաբերական խոնավությունը

հարաբերական խոնավու- թյան բնութագիրը	ամիսներ												տարե- կան
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
միջին, %	68	68	70	68	73	70	64	62	70	74	76	70	69
13 ժամվա ընթացքում $\geq 80\%$ հարաբերական խո- նավությամբ օրերի թիվը	6.1	5.0	5.9	4.9	4.5	3.3	1.3	1.4	3.3	5.6	8.0	6.4	55.7

Գոլորշուսակության ջրի մակերևույթից գոլորշիացման ամսական մեծությունները, մմ

ամիսներ						գումարը
VI	VII	VIII	IX	X	XI	
93	118	115	95	57	37	515

Բուսագուրկ հողից գոլորշիացման հաշվարկային ամսական մեծությունները, մմ

ամիսներ						գումարը
VI	VII	VIII	IX	X	XI	
59	75	60	54	39	30	317

Մթնոլորտային երևույթներով օրերի թիվը

Մթնոլորտային երևույթ	Մթնոլորտային երևույթներով օրերի թիվը ըստ ամիսների												տարեկան
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Մառախուղ	4	2	3	1	0.2	0.5	0.09	0.2	0.5	0.9	2	4	18
Բուք	0.7	0.2	0.1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.4
Ամպրոպ	0.03	0.07	0.3	4	13	14	8	7	6	3	0.2	-	56
Կարկուտ	-	-	-	0.2	0.2	0.5	0.6	0.1	0.06	0.03	-	-	1.2

Քամիների ուղղությունների կրկնելիությունը և անդորրը, %

Քամու ուղղություն	ուղղության կրկնելիությունը ըստ ամիսների												տարեկան
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Հս	19	18	25	24	18	15	14	13	18	17	24	19	19
Հս Արլ	13	17	21	21	20	19	19	19	19	20	19	13	18
Արլ	2	2	2	3	3	3	3	5	2	2	1	2	2
Հվ Արլ	7	6	6	6	6	7	6	5	6	7	6	8	6
Հվ	48	45	34	33	39	40	44	46	47	48	42	48	44
Հվ Արմ	4	4	4	5	5	8	6	7	4	4	3	4	5
Արմ	3	3	2	2	3	3	3	2	1	0	2	2	2
Հս Արմ	4	5	6	6	6	5	5	5	3	2	3	4	4
Անդորր	20	18	22	24	32	31	30	29	29	25	24	22	24

Քամու արագության բնութագիրը

Քամու բնութագիրը	միջին ամսական արագությունը												տարեկան
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Քամու միջին առագույնը, մ/վրկ	1.7	1.8	1.7	1.6	1.3	1.3	1.3	1.4	1.3	1.4	1.4	1.4	1.5
Ուժեղ քամով ≥ 15 մ/վրկ առավելագույն օրերի թիվը	3	4	3	3	3	2	1	2	2	1	2	4	11

Քամու առավելագույն արագությունը 5% ապահովածությամբ 27 մ/վրկ է:

Ձյան ծածկույթի միջին տասնօրյակային բարձրությունը, սմ

ամիս	X			XI			XII			I			II			III			IV		
տասնօրյակ	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
ծնածածկի բարձրությունը			•	•	•	•	•	1	2	3	3	3	3	1	2	1	1	1	•	•	

• այն տասնօրյակների համար, երբ ձյան ծածկը բացակայել է ավելի քան 50 % ձմեռների դեպքում, միջին բարձրությունը չի հաշվում

Ձյան ծածկույթի բնութագիրը [6]

Տասնօրյակային ամենաբարձր ձյան ծածկույթը, սմ	35
Ձյան մեջ ջրի առավելագույն պաշարը, մմ	91

2.4 ՄԹՆՈՒՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴ

ՀՀ «Շրջակա միջավայրի մոնիթորինգի և տեղեկատվության կենտրոն» (ՇՄՄՏԿ) ՊՈԱԿ –ի կայքի հրապարակած հաշվետվությունների համաձայն, հանրապետության տարածքում մթնոլորտային օդի աղտոտվածության վիճակի մասին ամփոփագրերի 2019 թվականի ընթացքում մթնոլորտային օդի որակի դիտարկումներ կատարվել են Երևան, Գյումրի, Վանաձոր, Ալավերդի, Հրազդան, Արարատ, Ծաղկաձոր, Կապան, Քաջարան և Չարենցավան քաղաքներում: Իսկ 2020 թվականի 1-ին եռամսյակում մթնոլորտային օդի դիտարկումներ կատարվել են Երևան, Գյումրի, Վանաձոր, Ալավերդի, Հրազդան, Արարատ, Ծաղկաձոր, Չարենցավան, Կապան և Քաջարան քաղաքներում: Համաձայն ամփոփագրերի, Լոռու մարզի Թեղուտ գյուղի տարածքի համար մթնոլորտային օդի ֆոնային տվյալները բացակայում են, ինչը կապված է այն բանի հետ, որ այդ տարածքում դիտակետեր չկան և դիտարկումներ չեն կատարվում:

Այս տարածքը գտնվում է բավականին հեռու շրջանի արդյունաբերական ձեռնարկություններից և հիմնական մայրուղիներից, մոտակա բնակելի տարածքը 4 կմ հեռավորության վրա Թեղուտ գյուղն է:

Թեղուտ ՓԲԸ-ում իրականացված մթնոլորտային օդի մոնիտորինգի տվյալները ներկայացված է աղյուսակով :

Մշտադիտարկման տվյալները ցույց են տալիս որ աղտոտող նյութերի ցուցանիշները շատ ցածր են սահմանված թույլատրելի կոնցենտրացիաների արժեքներից (ՍԹԿ):

«Թեղուտ» ՓԲԸ մթնոլորտային օդի մշտադիտարկումների արդյունքները, Փետրվար, 2020թ.

Հարստացուցիչ ֆաբրիկա				
Որոշվող նյութի անվանումը	Հետազոտության արդյունքը			ՍԹԿ
	I	II	III	
Փոշի	0.18	0.09	0.13	1.2
NO	չի հայտն.	չի հայտն.	0.0054	0.4
NO ₂	չի հայտն.	չի հայտն.	0.009	0.2
գ. Շնող				
Որոշվող նյութի անվանումը	Հետազոտության արդյունքը			ՍԹԿ
	I	II	III	
Փոշի	0.31	0.27	0.4	0.5
NO	0.009	0.009	0.002	0.4
NO ₂	0.11	0.12	0.096	0.2
գ. Թեղուտ				
Որոշվող նյութի անվանումը	Հետազոտության արդյունքը			ՍԹԿ
	I	II	III	
Փոշի	0.31	0.35	0.4	0.5
NO	0.032	0.043	0.028	0.4
NO ₂	0.094	0.057	0.059	0.2
Բացհանք				
Որոշվող նյութի անվանումը	Հետազոտության արդյունքը			ՍԹԿ
	I	II	III	
Փոշի	0.14	0.23	0.18	1.2
NO	0.0074	0.0055	0.0055	0.4
NO ₂	0.02	0.011	0.007	0.2

2.5 Ջրային ռեսուրսներ

Շրջանի հիդրոգրաֆիական ցանցը ներկայացված է Շնող գետով իր ձախ վտակների հետ: Շնողը Դեբեդ գետի խոշոր վտակներից մեկն է, նա վերցնում է իր սկիզբը Փամբակի լեռնաշղթայի լանջերից ծ.մ. 1600մ բարձրության վրա, Սարկուտ լեռնագագաթի (1999.8մ ծ.մ.) մոտակայքում: Շնողը թափվում է Դեբեդ աջ ափից 520մ բարձրության վրա:

Շնող գետի ձախափնյա վտակներն են Դուքանաձորը, Պակասաջուրը կամ Թեղուտ/ Խառատաձոր, Կռունկը, Պիջուտը, Շնուտը, Գուլյաբին: Վտակները հոսում են հյուսիս-արևելյան ուղղությամբ: Թեղուտի հանքավայրը 1 x 2,5 կմ մակերեսով հյուսիս արևելքից սահմանափակվում է Շնող գետով, արևելքից – նրա Կռունկ վտակով, հարավից - Դուքանաձոր վտակի ձախ ափով, արևմուտքից - Պակասաջուր վտակի աջ ափով:

Շնող գետի ավազանի տեղանքը լեռնային է, կազմված կավային հողով ծածկված ապարներից: Համարյա ամբողջ ավազանը ծածկված է անտառներով:

Շնող գետը և նրա վտակները տիպիկ լեռնային գետեր են: Շնող գետի հովիտը իրենից ներկայացնում է նեղ V-ձև կիրճ: Գետերի սնուցումը համարյա ամբողջությամբ տեղի է ունենում անձրևային և հալոցքային ջրերի շնորհիվ, որի պատճառով մակերևութային ջրերը դեբիտը արտահայտվում է սեզոնային փոփոխություններով:

Գետի ջրային ռեժիմը ուսումնասիրվել է ընդամենը երեք տարվա ընթացքում 1959 - 1962թթ.: Դիտումների և չափումների միջինացված արդյունքները հետևյալն են

Հունի գերակշիռ լայնություն՝ 4.6 մ

Գետի միջին խորություն՝ 0.15 մ

Հոսքի միջին արագություն՝ 0.40 մ/վրկ

95% ապահովվածության տարվա ամենափոքր միջին ամսական ծախսը՝ 0.060 մ3/վրկ

Գետի նվազագույն ծախսը՝ «չոր»

Գետի առավելագույն ծախսը՝ 34.1 մ3/վրկ

Ջրի միջին տարեկան ջերմաստիճանը՝ 6.2 °C

Շնող գետի վարարումը սկսվում է մարտ ամսին և վերջանում հունիսին, որից հետո հոսքը դառնում է կայուն, ջրասակավ նվազամակարդակ: Սեպտեմբեր-հոկտեմբեր լինում են կարճատև ինտենսիվ վարարումներ կախված տեղումներից:

Ընդհանրապես գետը բնութագրվում է հոսքի փոթորկոտությամբ, մանավանդ վարարումների ժամանակ և ուժեղ էրոզիայի ունակությունով:

Շնող գետի ողողահունում և Կռունկ, Դուքանաձոր, Պիջուտ վտակների հովիտներում դիտվում են հեղեղային երևույթներ՝ սելավներ: Քանի որ դիտարկվող տարածքը հիմնականում վրածածկված է ավազակավով և մեծ մասամբ անտառածածկով, սելավների հետևանքները հզոր չեն:

2005 թ. Լեռնամետալուրգիայի ինստիտուտի կողմից կատարվել է մակերևութային ջրերի և 2-րդ հանքուղու հանքաջրերի ամենամյա մոնիտորինգ: Նմուշարկման ենթարկվել են Շնող, Կռունկ, Պակասաջուր, Պիջուտ, Դուքանաձոր գետերը հետևյալ գետահատածքներում՝

2005թ.ապրիլ - նոյեմբեր ժամանակահատվածում փաստացի չափումների միջինացված արդյունքները

Գետահատածքի համար ըստ սխեմայի	Գետահատածք	T, ջրի ջերմաստիճանը, °C	Հունի լայնությունը, B, մ	Միջին խորությունը, H, մ	Հոսքի միջին արագությունը, V, մ/վրկ	ջրի ծախսը	
						մ³/վրկ	լ/վրկ
1	Դուքանաձոր	13.3	3.31	0.10	0.48	0.145	144.90
3	Առվակ Պիջուտ	14.1	0.35	0.03	0.42	0.007	6.83
4	Կռունկ	13.2	1.45	0.08	0.8	0.106	106.23
5	Շնող	13.6	3.39	0.18	0.65	0.422	422.08
6	Պակասաջուր	13.0	3.84	0.08	0.35	0.153	153.41

Նախագծվող կոմբինատի տարածքում մակերևութային ջրերի անալիզի միջինացված արդյունքները (ապրիլ-նոյեմբեր 2005թ.)

Ջրի բաղադրության ցուցանիշները	Պարունակությունը						
	կետ 1	կետ 3	կետ 4	կետ 5	կետ 6	կետ 7	ՍԹԿ (ծկնատնոտեսական)
	Դուքանաձոր	Պիջուտ	Կռունկ	Շնող	Պակասաջուր	Շնող, գյուղից հետո	
ջրի t, °C	13.3	14.1	13.2	13.6	13.0	13.9	
pH	7.93	8.10	8.26	8.12	8.01	8.13	6.5-8.5

As, մգ/լ	0.000	0.000	0.001	0.001	0.004	0.006	0.05
Sb, մգ/լ	0.000	0.001	0.000	0.001	0.000	0.000	-
Cu, մգ/լ	0.002	0.009	0.000	0.000	0.000	0.000	ֆոն+0.0010
Co, մգ/լ	0.015	0.000	0.011	0.013	0.012	0.010	0.01
Ni, մգ/լ	0.000	0.001	0.000	0.003	0.000	0.002	0.01
Zn, մգ/լ	0.000	0.001	0.000	0.000	0.000	0.000	0.01
Mo, մգ/լ	0.000	0.086	0.047	0.012	0.000	0.001	ֆոն+0.0012
Cr ընդ, մգ/լ	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	-
Pb, մգ/լ	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.1
Mn, մգ/լ	0.024	0.013	0.013	0.012	0.009	0.008	0.01
Fe ընդ, մգ/լ	0.140	0.038	0.134	0.155	0.153	0.090	0.05
Ca,մգ/լ	34.3	74.1	37.6	34.8	27.4	36.9	180
Mg, մգ/լ	18.5	45.6	19.6	17.7	14.1	17.6	40
HCO ₃ ⁻ մգ/լ	131.91	190.24	178.01	170.80	128.98	171.18	-
CO ₃ ²⁻ , մգ/լ	5.25	12.00	10.88	9.00	7.13	10.50	-
SO ₄ ²⁻ , մգ/լ	94.6	257.2	71.7	59.0	58.9	72.0	100
S ₂ O ₃ ²⁻ , մգ/լ	3.36	3.04	3.27	3.39	3.31	3.23	3.1
Cl ⁻ ,մգ/լ	1.82	3.81	3.10	2.25	2.22	2.98	300
Կախված նյութեր, մգ/լ	168.1	51.5	294.6	133.6	107.8	27.5	ֆոն+0.25*
Չոր մնացորդ մգ/լ	255	599	261	238	191	241	1000
Նավթամթերքներ, մգ/լ	0.000	0.000	0.200	0.000	0.000	0.150	0.05
Կոշտություն, մգ-էկվ/լ	3.17	7.48	3.46	3.13	2.53	3.28	-
Հիմնայնություն,մգ-էկվ/լ	2.53	3.68	3.41	3.28	2.63	3.23	-
Թթվ, մգO ₂ /լ	12.89	10.31	16.24	14.69	13.18	10.84	-

Գետերի ջրերի անալիզի տվյալները ցույց են տալիս՝

- Արսենի աննշան պարունակությունը 0.001-0.006 մգ/լ ֆիքսվում է Կռունկ, Պակասաջուր և Շնող գետերի ջրերում
- Պիջուտ և Կռունք վտակների ջրերում նկատվում է մոլիբդենի բարձր ֆոն: Մոլիբդենը 0.012 մգ/լ պարունակությամբ առկա է նաև Շնող գետի ջրերում՝ Դուքանաձորի թափման կետից ներքև, Շնող գյուղից հետո գետի ջրերի նոսրացման շնորհիվ մոլիբդենի պարունակությունը նվազում է մինչև 0.001 մգ/լ: Դուքանաձոր և Պակասաջուր վտակներում մոլիբդեն հայտնաբերված չէ: Պղինձը 0.002 և 0.009 մգ/լ պարունակությամբ ֆիքսվում է միայն Դուքանաձոր և Պիջուտ վտակների ջրերում համապատասխանաբար:
- Գետերի ջրերում բացակայում են քրոմը և կապարը, անտիմոնը աննշան քանակով 0.001 մգ/լ հայտնաբերված է Պիջուտի և Շնողի գետահատածք ջրերում:
- Նիկելի աննշան պարունակությունը 0.001-0.003 մգ/լ հայտնաբերված է Պիջուտի և Շնողի ջրերում, ցինկը պարունակվում է միայն Պիջուտում 0.001 մգ/լ:
- Կոբալտը 0.01-0.015 մգ/լ սահմաններում պարունակվում է բոլոր նմուշարկված գետերի ջրերում, բացի Պիջուտից, որտեղ կոբալտը բացակայում է: Մանգանը և երկաթը առկա են բոլոր նմուշարկված գետերի ջրերում:
- Սուլֆատների պարունակությունը և հանքայնացումը ամենաբարձրն է Պիջուտ առվակի ջրերում, սակայն գտնվում է ՍԹԿ-ի սահմաններում: Քլորիդների պարունակությունը չնչին է բոլոր նմուշարկված ջրերում:
- Կախված նյութերի ֆոնը բավական բարձր է, մանավանդ Կռունկ գետի ջրերում: Շնող գետի ֆոնը Դուքանաձոր գետի թափման կետից հետո կազմում է 133.6 մգ/լ: Շնող գյուղի մոտակայքում, որտեղ գետը հոսում է դաշտային մասով, նրա հունը լայնանում է, հոսքի արագությունը նվազում է, կախված նյութերի պարունակությունը իջնում է մինչև 27.5 մգ/լ:

- Նավթամթերքների առկայությունը Կոռնկ գետի նմուշարկվող գետահատածքում կապված է այն հանգամանքի հետ, որ գետի այս տեղամասում ծանծաղուտով անցնում են ավտոմեքենաներ: Նավթամթերքները ֆիքսվում են նաև Շնող գետում գյուղից հետո, ինչը կապված է գյուղի գործունեության հետ: Մնացած նմուշարկված գետահատածքներում նավթամթերքները բացակայում են:

2.6 Հողային ռեսուրսներ

Գուգարքի լեռնաշղթայի այս տարածաշրջանում հանդիպում են լեռնանտառային դարչնագույն հողեր՝ իրենց տարբեր ենթատիպերով: Լեռնանտառային դարչնագույն հողերը հիմնականում հանդիպում են ծովի մակերևույթից 500 –1700 մետր բարձրության սահմաններում (միայն հարավահայաց չորային շրջաններում այն կարող է հասնել 2400 մետրի սահմանը):

Լեռնանտառային դարչնագույն հողերի տարածման շրջանների ռելիեֆին բնորոշ է բլուրների տեսքով բազմաթիվ բարձրույթներ, ինչպես նաև թմբեր և լանջեր, որոնք իջնում են կիրճերը ու գետերի հովիտները:

Այս հողերի հիմնական հողառաջացնող ապարներն են հանդիսանում պորֆիրիտների, դոլոմիտների, մերգելիտների, կրի, կոնգլոմերատների, ավազուտների, տուֆաբեկչիաների հողմնահարման արդյունքները: Դրանք հիմնականում ներկայացված են դեյուվիալ և էլուվիալ-դեյուվիալ կարբոնատային և կրազերծված կավավազներով, իսկ հազվադեպ 1,5 – 2 մետր հզորության հասնող կավով:

Լեռնանտառային դարչնագույն հողերի տարածաշրջանները բնութագրվում են բարեխառն – տաք, փոփոխական – խոնավ կլիմայով, որը լեռնանտառային դարչնագույն կրազերծված հողերի տարածման շրջաններում փոխվում է բարեխառն – խոնավ կլիմայով՝ լավ արտահայտված ձմեռ - գարնանային տեղումներով: Տաք, մեղմ և փոփոխական – խոնավ կլիման, հողառաջացման ակտիվ շրջանի մեծ տևողությունը, բավարար ներքին դրենաժային համակարգի առկայությունը և ներհողային հոսքերի ուղղությունների սեզոնային փոփոխությունը նպաստում է առաջնային միներալների

խորը և ինտենսիվ հողմնահարմանը և երկրորդային հանքային նյութերի առաջացմանը, ինչպես նաև բավականին հզոր կավայնացված հողերի ձևավորմանը:

Լեռնանտառային դարչնագույն հողերի ձևավորման բիոկլիմայական առանձնահատկությունները նպաստում են անտառային բույսերի համակեցությունների լավ աճին և մեծ քանակությամբ բուսական կենսազանգվածի և թաղիքի առաջացմանը. յուրաքանչյուր տարի առաջանում է շուրջ 6 - 6,5 տ/հա թաղիք: Փոռցաշերտի հանքայնացման արդյունքում տարեկան հող է մտնում մոտ 510 - 520 կգ/հա հանքայնացված տարրեր:

2.7 Բուսական աշխարհ

Թեղուտի լեռնահանքային համալիրի ընկած է ՀՀ Իջևանի ֆլորիստիկ շրջանի հյուսիսում և դասվում է Կովկասի Ցիրկումբորեյան ֆլորիստիկ շրջանին: Ընդհանուր առմամբ Իջևանի ֆլորիստիկ շրջանը մեծ հետաքրքրություն է ներկայացնում և բուսաբանական և բնապահպանական տեսանկյունից, որպես վայր, որտեղ աճում են մեծ քանակությամբ հազվագյուտ և էնդեմիկ բույսեր: Տարածքների բուսականությունը ներկայացված է գլխավորապես կաղնի-բոխի անտառներով, բնական բուսականության կազմում ներկայացված են դեղաբույսերի և ուտելի բույսերի որոշ տեսակներ:

3. Գործունեության ընդհանուր նկարագիրը եվ թափոնագոյացնող գործընթացները

3.1 նկարագրություն

Թեղուտի լեռնահանքային համալիրի հիմնական և օժանդակ օբյեկտները տարածականորեն խմբավորվում են 4 արտադրական հրապարակներում՝

- բացահանք՝ լցակույտային տնտեսությունով և ծանրաքարշ ավտոմեքենաների ավտոհավաքակայանով (լեռնահանքային վարչություն);
- հարստացուցիչ ֆաբրիկա՝ իր պոչային տնտեսությունով;

- օժանդակ վարչություն, որը ներառում է խճի ստացման տեղամասը, բետոնի պատրաստման հանգույցը, կոմբինատային տրանսպորտի հավաքակայանը, մեխանիկական, շինարարական և այլ օժանդակ արտադրամասեր;
- հյուրանոցային համալիր (հյուրանոց, ճաշարան, ռեստորան, լվացքատուն):

Թեղուտ ՓԲԸ-ում, ըստ սահմանված կարգի, առկա են 18 անձնագրավորված թափոններ, որոնք ներկայացված են աղյուսակ 1-ում:

Աղյուսակ 1: Թափոնների ցանկ

N	Թափոնի անուն	կոդ	քանակ	Թափոնի քիմիական կազմը
1.	Բանեցված սնդիկային լամպեր, լյումինեսենտային և սնդիկ պարունակող խողովակներ և խոտան	35330100 13 01 1	500 հատ/տարի	Սնդիկ- 0.02-0.03%, ապակի - 96-98% մետաղներ-1.7-2% լյումինոֆոր-2-3%
2.	Բանեցված կապարե կուտակիչներ և խոտան	92110100 13 01 2	75 հատ/տարի	Կապարե թիթեղներ 70-75%, պլաստմասե իրան- 10-13%, էլեկտրոլիտ (ծծմբական թթու)-15-20%
3.	Բանեցված կոմպրեսորային յուղեր	54100211 02 03 3	50 լ/տարի	Յուղ -94.5%, մեխանիկական խառնուրդներ -2.5%, ջուր 3%
4.	Բանեցված տրանսմիսսիոն յուղեր	54100206 02 03 3	23000 լ/տարի	Յուղ -97.2% , մեխանիկական խառնուրդներ -2.8%
5.	Հալոգեն չպարունակող բանեցված հիդրավլիկ յուղեր	54100213 02 03 3	23000 լ/տարի	Յուղ -95.5% , մեխանիկական խառնուրդներ -2%, ջուր- 2.5%
6.	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած ավտոմոբիլային յուղերի մնացորդներ	54100302 02 03 3	6000 լ/տարի	Յուղ -94.5% , մեխանիկական խառնուրդներ -2.0%, ջուր- 3.5%

7.	Բանեցված դիզելային յուղեր	54100203 02 03 3	30000 լ/տարի	Յուղ -95.0% , մեխանիկական խառնուրդներ -1.8%, ջուր- 3.2%
8.	Բանեցված շարժիչների յուղերի թափոններ	54100201 02 03 3	7500 լ/տարի	Յուղ -94.6% , ջուր- 3.2%, մեխանիկական խառնուրդների -2.1%
9.	Գործածված միանվագ ներարկիչներ	97010800 13 05 3	400 հատ/տարի	Պողպատ-10-14%, պոլիմերային միացություն- 81-85%, ռետին-9-5%
10.	Բանեցված օդաճնշիչ դողեր	57500200 13 00 4	665 հատ/տարի	Բութադիենային կաուչուկ - 97-99% , պողպատ-1-3%
11.	Չտեսակավորված սև մետաղներ պարունակող թափոններ	35131100 01 00 4	70 տ/տարի	Fe-88.81% Fe ₂ O ₃ -7.2%, ածխածին-3.85% այլ միացություններ այդ թվում, Pb-0.006%, Cd- 0.004%, Ni-0.1%,Bi-0.003%
12.	Կազմակերպության կենցաղային տարածքներից առաջացած չտեսակավորված աղբ	91200400 01 00 4	120 տ/տարի	Ապակի -9-14%, սև մետաղ- 20-25%, փայտ -8-13% , թուղթ-25-30%, կտոր -3-7%, սննդի մնացորդ -11-15%, պոլիմերներ-7-12%
13.	Յուղոտված լաթեր	58200600 01 01 4	250 կգ/տարի	Գործվածք-81-84%, յուղ -10-14%, ջուր-3-6%
14.	Եռակցման խարամ	31404800 01 99 4	100 կգ/տարի	Fe ₂ O ₃ -34.65%, MnO-13.83%, CaO-11.6%, SiO ₂ -37.15%, TiO ₂ -2.74%, այլ միացություններ-0.02%, այդ թվում-Pb-0.005%, Cd- 0.005%,Ni-0.02

15.	Բժշկական թափոններ	97010600 01 05 4	7 կգ/տարի	Բինտ-30.35%, բամբակ-35-40%, ապակյա սրվակ-8-12%, պլաստմասե սրվակ-2-5%, ռետինե ձեռնոցներ-3-5%, սավան-1-4%, խալաթ-3-6%, դիմակ-%1-2
16.	Կարծրացած տարասեռ պլաստմասե խառնուրդների թափոններ	57109900 01 00 4	270 հատ/տարի	Պոլիմերային նյութ (պոլիէթիլեն, պոլիստիրոլ)- 99.5-99.8%, դիզելային և շարժիչային յուղերի մնացորդային քանակություն-0.2-0.5%
17.	Յուղերով աղտոտված մաքրման նյութեր	54902701 01 03 4	4,5 տ/տարի	Երկաթ-57%, ալյումին-9%, շարժիչային յուղ-10%, ստվարաթուղթ-20.5%, ռետին -1%, պոլիմերային նյութ-2%, մեխանիկական ներխառնուկներ-0.5%
18.	Տարատեսակ փայտի փոշի և տաշեղ	17190103 01 00 4	250 մ3/տարի	ցելյուլոզա(փայտանյութ)՝ 85-90% ջուր՝ 10-15%

Ընկերությունում առաջացող արտադրական թափոններ տեսակները ըստ իրենց վտագավորության դասերի՝

I դաս՝ չափազանց վտանգավոր թափոններ- 1 հատ

II դաս՝ վտանգավոր թափոններ- 1 հատ

III դաս՝ չափավոր վտանգավոր- 7 հատ

IV դաս՝ քիչ վտանգավոր թափոններ- 9 հատ

Թափոնների կայուն կառավարման սկզբունքների հիման վրա, արտադրական գործունեության արդյունքում առաջացած թափոնների շարժի կազմակերպման համար ուսումնասիրվել է տարածաշրջանում առկա աղբավայրերը, վերամշակող

ընկերությունները: Դիտարկվել են նաև Թեղուտ ՓԲԸ-ի կողմից կրկնակի օգտագործման և վնասազերծման հնարավորությունները:

Ընկերությունում առաջացող արտադրական թափոնների շարժի պլանավորումը, ըստ առաջարկվող մեթոդների (աղյուսակ 2), ունի այս բաշխվածության;

Վերամշակման ենթակա- 4 թափոններ

Էներգիայի ստացում- 7 թափոններ

Տեղադրում համայնքային աղբավայրում- 5 թափոններ

Տեղադրում ընկերության տարածքում- 2 թափոններ

Աղյուսակ 2; Թափոնների ցանկը ըստ պլանավորվող գործողությունների

Թափոն	պլանավորվող գործողություններ		
	վերամշակում	Էներգիայի ստացում	վնասազերծում կամ տեղադրում
Բանեցված կապարե կուտակիչներ և խոտան			
Բանեցված օդաճնշիչ դռեր			
Չտեսակավորված սև մետաղներ պարունակող թափոններ			
Եռակցման խարամ			
Բանեցված կոմպրեսորային յուղեր			
Բանեցված տրանսմիսսիոն յուղեր			
Հալոգեն չպարունակող բանեցված հիդրավլիկ յուղեր			
Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած ավտոմոբիլային յուղերի մնացորդներ			
Բանեցված դիզելային յուղեր			
Բանեցված շարժիչների յուղերի թափոններ			
Տարատեսակ փայտի փոշի և տաշել			
Գործածված միանվագ ներարկիչներ			

Կազմակերպության կենցաղային տարածքներից առաջացած չտեսակավորված աղբ	
Յուղոտված լաթեր	
Բժշկական թափոններ	
Յուղերով աղտոտված մաքրման նյութեր	
Բանեցված սնդիկային լամպեր, լյումինեսցենտային և սնդիկ պարունակող խողովակներ և խոտան	
Կարծրացած տարասեռ պլաստմասե խառնուրդների թափոններ	

Տեղադրվող թափոններից երկուսը՝

- Բանեցված սնդիկային լամպեր, լյումինեսցենտային և սնդիկ պարունակող խողովակներ և խոտան
- Կարծրացած տարասեռ պլաստմասե խառնուրդների թափոններ

Համաձայն թափոնների տեղադրման ուղեցույցերի և լավագույն փորձի ուսումնասիրման արդյունքների, ենթակա չեն տեղադրման համայնքային աղբավայրերում, ուստի այս թափոնների տեղադրումը պլանավորվում է իրականացնել «Թափոնների երկարատև պահում ("ԵՊ")» ռեժիմով՝ ընկերության տարածքում:

Այս թափոնների տեղադրման նպատակով, ընկերությունը պետք է կահավորի առանձին պահեստային տարածքներ՝ թափոնների երկարատև պահման համար անվտանգ պայմաններ ապահովելու համար:

Ըստ արտադրական թափոնի տեսակի և պահման պայմանների նկատմամբ պահանջի Թեղուտ ՓԲԸ-ում նախատեսվում է կահավորել 2 տիպի՝ a և b պահեստային տարածքներ:

a տիպի պահեստային տարածքում պետք է տեղադրվեն Բանեցված սնդիկային լամպեր, լյումինեսցենտային և սնդիկ պարունակող խողովակներ և խոտան:

Ե տիպի պահեստային տարածքում պետք է տեղադրվեն Կարծրացած տարասեռ պլաստմասե խառնուրդների թափոններ: Պահեստային տարածքների տեղաբաշխումը ընկերության տարածքում ըստ նկար 3-ի:

Նկար 3. նախատեսվող պահեստային տարածքների դիրքը



ա տիպի պահեստային տարածքների կահավորման և կառավարման համար պահանջվող սանիտարական նորմաների ապահովման համար առաջարկվում է ուղղորդվել СанПин 2.1.7.1322-03, ГОСТ 12.3.031-83

Փաթեթավորման համար հիմնական պահանջները

- Բանեցված սնդիկային լամպեր, լյումինեսցենտային և սնդիկ պարունակող խողովակներ և խոտանը պետք է տեղադրել ամուր կափարիչով տարայի մեջ

- Տարայի մեջ տեղադրել ծղոտից կամ արտորբենտ այլ նյութից պատրաստված ներքնակ լամպերի շուրջ, որպեսզի այն պաշտպանենք կոտրվելուց և ցնցումներից
- Պիտակավորել հայերեն և անգլերեն «ՄՆԴԻԿ - Չ'բացել» "Mercury - DO NOT OPEN." և փակցնել զգուշացնող նշան



Պահեստային տարածքի համար հիմնական պահանջները

- Պահեստային տարածքը պետք է առանձնացված լինի այլ պահեստներից
- Ունենա ջրահեռացման դրենաժային համակարգ
- Մեկուսացված հատակ
- Ծածկ ամբողջ պահեստի տարածքով
- Ցանկապատ
- Պետք է ապահովված լինի օդափոխության համակարգով ըստ սանիտարահիգիենիկ նորմատիվային պահանջների
- Ապահովված լինի լուսավորությամբ
- Պահեստը պետք է ունենա համապատասխան նշագրումներ
- Պահեստում ունենալ թափված սնդիկի հավաքման միջոցներ
- Անհատական պաշտպանության միջոցների հավաքածու

Տեղեկացված անձնակազմ

- Պատասխանատու անձ համապատասխան գիտելիքներով
- Մտքիկ պարունակող նյութերի հետ աշխատանքի անվտանգ ապահովման հրահանգ

Ե տիպի պահեստային տարածքների կահավորման և կառավարման

համար պահանջվող սանիտարական նորմաների ապահովման համար առաջարկվում է ուղղորդվել СанПН 2.1.7.1322-03: Այս պահեստում պահվող «Կարծրացած տարասեռ պլաստմասե խառնուրդներից կազմված» թափոնները մինչ պահեստավորվելը պետք է մաքրված լինեն քիմիկատներից և նյութի

մակերեսից հեռացված լինեն ակտիվ քիմիկան բոլոր նյութերը որոնք առկա էին սկզբնական վիճակում:

Փաթեթավորման համար հիմնական պահանջները

Չի պահանջվում

Պահեստային տարածքի համար հիմնական պահանջները

- Պահեստային տարածքը պետք է առանձնացված լինի այլ պահեստներից
- Ունենա ջրահեռացման դրենաժային համակարգ
- Մեկուսացված հատակ
- Ցանկապատ
- Ապահովված լինի լուսավորությամբ
- Պահեստը պետք է ունենա համապատասխան նշագրումներ
- Անհատական պաշտպանության միջոցների հավաքածու
- Հրդեհամարման առաջնային միջոցներ

3.2 Մոնիթորինգի համակարգ

Մոնիթորինգի համակարգը պետք է մշակվի այնպես, որ հնարավոր լինի ինչպես ամբողջական, այնպես էլ մասնակի դիտարկել երկու տիպի ԱԹՏ Տեղամասերի շահագործումը և արդյունքների վերլուծության արդյունքում էլ բացահայտվեն թերացումները և անսարքությունները:

Ընկերությունը իրականացնում է օրենքով սահմանված Շրջակա միջավայրի մոնիտորինգի գործընթաց, որի շրջանականերում պետք է իրականացվի նաև թափոնների Երկարատև Տեղադրման համար նախատեսված պահման վայրերի մոնիտորինգ:

- Դրենաժային ջրերի
- Մթնոլորտային օդի

Մոնիտորինգի արդյունքների վերլուծությունը և գնահատում իրականացնվելու է Բնապահպանության բաժնի կողմից, և սահմանային թույլատրելի չափաքանակների գերազանցման դեպքում իրականացնում բարելավման միջոցառումներ:

3.3 Շինարարական աշխատանքների նկարագրություն

Ներքին ավտոճանապարհներ

Ներքին ճանապարհի նպատակն է ապահովել թափոնների տեղափոխման գործընթացը: Նոր ճանապարհների կառուցում չի նախատեսվում, կօգտագործվեն ընկերության տարածքում առկա ներքին ավտոճանապարհները, որոնք ունեն համապատասխան լայնական թեքվածք ջրահեռացման համար, որպեսզի նվազեցվի ջրի ներթափանցումը մայթերի և ճանապարհային այլ մակերեսների մեջ: Ճանապարհների նախագծումը իրականացվում է այնպես, որ ապահովի տրանսպորտային միջոցների անվտանգ և հարմարավետ տեղաշարժը:

Կառույցներ

ա տիպի փակ պահեստային տարածքի կահավորման և կառավարման համար պահանջվող սանիտարական նորմաների ապահովման համար առաջարկվում է ուղղորդվել СанПиН 2.1.7.1322-03, ГОСТ 12.3.031-83: Այստեղ տեղադրվելու են Բանեցված սնդիկային լամպեր, լյումինեսցենտային և սնդիկ պարունակող խողովակներ և խոտան:

բ տիպի բաց պահեստային տարածքի կահավորման և կառավարման համար պահանջվող սանիտարական նորմաների ապահովման համար առաջարկվում է ուղղորդվել СанПиН 2.1.7.1322-03: Այս պահեստում պահվող «Կարծրացած տարասեռ պլաստմասե խառնուրդներից կազմված» թափոնները, որոնք մինչ պահեստավորվելը պետք է մաքրված լինեն քիմիկատներից և նյութի մակերեսից հեռացված լինեն ակտիվ քիմիկան բոլոր նյութերը որոնք առկա էին սկզբնական վիճակում: Պահեստը լինելու է ցանացապատ կառույց, լուսավորված ամբողջ տարածքով, ներդրված անվտանգության եւ հակահրդեհային պաշտպանության համակարգերով:

Դրենաժային համակարգ

ԱԹՏ Տեղամասերը ջրհեղեղներից պաշտպանելու, շինարարության, շահագործման և պահպանման փուլերի ընթացքում ՇՄ վրա վնաս հասցնելուց խուսափելու նպատակով պետք է կառուցվեն դրենաժային համակարգեր ելնելով տեղանքի պայմաններից:

Պարագծային ցանկապատ

Կտեղադրվի 2մ բարձրությամբ ցանկապատ անկյունադարձերում անհրաժեշտ տեղերում տեղադրված կլինեն պողպատյա հիմնական հենասյուներ: Պողպատյա հենասյուները պետք է պատշաճ կարգով ամրացված լինեն գետնին՝ ցանկապատի կայուն աշխատանքի համար: Տրանսպորտային միջոցների եւ հետիոտների մուտքային ճանապարհի տեղը նույնպես պետք է հաշվի առնվի: Պարագծային ցանկապատը պետք է համապատասխանի շրջակա միջավայրի պայմաններին:

4. ՇՄ վրա ազդեցության հիմնական ռիսկեր

Նախատեսվող գործունեության՝ թափոնների երկարատև պահման նպատակով արտադրական թափոնների առանձին պահեստային տարածքների ստեղծման ժամանակ, շրջակա միջավայրի վրա կորսվող ռիսկերի բացասական ազդեցություններ: Բացասական ազդեցության դրսևորումները ընկերությունը դիտարկում է որպես ռիսկեր որոնք սակայն կլինեն կառավարելի, կունենան ժամանակավոր ազդեցություն և չեն ունենա մեծ ծավալ:

Թեղուտ ՓԲԸ-ի ԱԹՏՏ-երի կառուցման և շահագործման ժամանակ բացահայտված հավանական ռիսկերը են՝

- Ձեռնարկության տարածքում թափոնների փոխադրման մեջ ներգրավված է լինելու մեկ ինքնաթափ մեքենա որի գործունեությունից կանխատեսվող բացասական ազդեցությունները կհանդիսանան մթնոլորտային արտանետումների՝ փոշու և վառելանյութի այրման գազերի արտանետումների տեսքով

- ԱԹՏ Տեղամասերից լինելու են մթնոլորտային արտանետումներ փոշու տեսքով, ոչ մեծ ծավալներով
- Ջրօգտագործման և ջրահեռացման ծավալների փոփոխություններ չեն նախատեսվում
- Թափոնների տեղադրման տեղամասի նախատեսվող տարածքները հանդիսանում են ընկերության սեփականությունը, նոր տարածքների ներգրավում բացառվում է, հետևաբար նախատեսվող գործունեությունը չունի վերաբնակեցման խնդիրներ և չի կարող ազդել տեղանքի կենսաբազմազանության վրա
- Նոր ճանապարհներ կառուցում չի նախատեսվում
- Տեղամասի կառուցման ժամանակ կառաջանան փոքր քանակությամբ շինարարական թափոններ, որոնք կտեղափոխվեն համապատասխան աղբավայր՝ շինարարություն իրականացնող ընկերության կողմից
- Թափոնների տեղադրման տեղամասի գործունեությունը չի նախատեսում աղմուկ, թրթռում կամ էլեկտրամագնիսական դաշտերի աղբյուրներ: Հետևաբար, կարելի է փաստել, որ նախատեսվող գործունեությունը չի ուղեկցվում վերը նշված ֆիզիկական գործոնների ազդեցությամբ:
- Հարակից բնակելի համայնքների վրա ազդեցությունը գրոյացված է, քանի որ նախատեսվող գործունեությունը գտնվում է հեռու մոտակա բնակավայրերից
- Դրական սոցիալական ազդեցություն կունենա նոր ծառայության ստեղծման և հնարավոր աշխատատեղերի բացման հեռանկարը
- Տարածքում չեն հայտնաբերվել պատմական կամ մշակութային արժեքներ և ազդեցություն չի սպասվում, նոր հայտնաբերումների ի հայտ գալու դեպքում ընկերությունը կգործի ըստ ՀՀ օրենսդրության պահանջների
- Տարածքի համար առկա է հրդեհային ռիսկեր, որոնց մեղման և կանխարգելման նպատակով կներդրվեն հակահրդեհային միջոցառումներ

ՇՄ վրա ազդեցության նախնական հաշվետվությունը ցույց է տալիս, որ նախագիծը կունենա ցածր բնապահպանական և սոցիալական ազդեցություն: Աննշան բացասական

բնապահպանական և սոցիալական ազդեցություններն կառաջանա հիմնականում շինարարական փուլում: Շահագործման փուլում, Թափոնների կառավարման պլանով նախատեսված միջոցառումների ներդրման արդյունքում ակնհայտ է դրական ազդեցությունը, որն է՝ էկոլոգիապես ավելի անվնաս և հուսալի տեղամասի ստեղծում:

5. ՇՄ վրա ազդեցության հիմնական ռիսկերի մեղմացման և կառավարման գործողություններ

Թեղուտ ՓԲԸ-ի ԱԹՏՏ նախագիծը սահմանում է մի շարք միջոցառումներ, որոնք պետք է իրականացվեն ազդեցությունները նվազեցնելու, կանխելու կամ փոխհատուցելու համար: Զուգահեռաբար մոնիթորինգի գործընթացը կիրառվելու է ազդեցությունների մեղմման միջոցառումների իրականացումն ապահովման համար:

Շինարարության փուլ

Նախագիծը պետք է իրականացվի ընկերության տարածքում և բացառվում է նոր հողի ձեռքբերման անհրաժեշտությունը, վերաբնակեցումը կամ տնտեսական գործունեության տեղափոխում: Տեղամասի կառուցման աշխատանքների ընթացքում ընտրվելու է լցակայաններից ազատված տարածք և բերրի հողի շերտ չի հանվելու, տես նկար 4: Հողի և ջրի աղտոտումից կարելի է խուսափել մեքենաների լվացումը, լցավորումը և այլ ծառայությունների մատուցումը կազմակերպելով համապատասխան սպասարկման կենտրոններում կամ շինհրապարակի նախատեսված վայրերում, վերահսկելով նյութերի կորուստները: Շինարարության կապալառուն կիրականացնի աղբի հեռացումը կոմունալ ծառայություններ մատուցողների միջոցով:

Շահագործման փուլ

Այս փուլում հավանական բոլոր ռիսկերը կկառավարվեն Թափոնների կառավարման պլանով նախատեսված միջոցառումների շրջանակում:

Տեղեկատվություն տրամադրում և իրազեկում

ՇՄ վրա ազդեցության գնահատման գործընթացը ներառում է քննարկումներ շահագրգիռ կողմերի և համապատասխան մասնագետների հետ, իրենց փորձով կիսվելու և խորհուրդներ ստանալու նպատակով: ՇՄԱԳ հաշվետվության վերջնական նախագծային տարբերակը, պետք է ներկայացվի հանրությանը, ստեղծելով պայմաններ, որ շահագրգիռ հանրությունը ծանոթանա դրանց հետ: Փաստաթուղթը կտեղադրվի ՇՄՆ կայքում, իսկ թղթային տարբերակը կներկայացվի տեղական ինքնակառավարման գրասենյակներ: Տպագիր տարբերակներ կտրամադրվեն շահագրգիռ անձանց և կազմակերպություններին:

Բողոքների կառավարում

Ազդակիր համայնքի բնակիչները կարող են ունենալ բողոքներ, որոնց համար Թեղուտ ՓԲԸ-ն ունի ներդրած բողոքների ներկայացման և կառավարման մեխանիզմ:

Հակահրդեհային միջոցառումներ

Պահեստային (a և b) տարածքները ներառվելու են ընկերության հակահրդեհային միջոցառումների պլանում, ներդրվելու է հրդեհամարման առաջնային միջոցներ, ըստ նորմատիվային պահանջների, իրականացվելու է ուսուցողական վարժանքներ, ընկերության Վթարների վերացման պլանի շրջանակներում և ՀՀ օրենդրության պահանջների ապահովմամբ:

Նկար 4; Թեղուտ ՓԲԸ-ի ԱԹՏՏ համար նախատեսված A տիպի պահեստային տարածքի ընդհանուր պատկերները



Նկար 5; Թեղուտ ՓԲԸ-ի ԱԹՏՏ համար նախատեսված B տիպի պահեստային տարածք



6. Այլընտրանքային տարբերակների վերլուծություն

ԱԹՏՏ ստեղծմանը այլընտրանք դիտարկվում է երկու օպցիա:

6.1. Առկա տարբերակ

Առկա տարբերակը վերաբերում է այն իրավիճակին, երբ Թեղուտ ՓԲԸ-ում չի կառուցում ԱԹՏՏ, որը կբերի

- ՇՄ-ի վրա անկառավարելի ազդեցության, հաշվի առնելով արդյունաբերական թափոնների տեղադրման մասնագիտացված պոլիգոնների բացակայության և թափոնների վերամշակմամբ և վնասագերծմաբ զբաղվող լիցենզավորված մասնագիտացված կազմակերպությունների սակավությանը
- անարդյունավետ ծախսերի ավելացում՝ հետագա տարիներին աճող ծավալների հաշվառումով

6.2. Առաջարկվող տարբերակ

ԱԹՏՏ-երի կառուցման և ժամանակավոր պահման ռեժիմի ներդրման դեպքում կկարողանանք

- ապահովել ԱԹ-ների կառավարելի և թափանցիկ շրջանառություն
- ապահովել ԱԹ-ների համար համապատասխան պահման տեղամաս,
- ապահովել հուսալի ժամանակավոր պահեստային տարածքներ,
- ժամանակ ունենալ ներդնել նոր էկոլոգիապես մաքուր լուծումներ,
- ՇՄ հանդեպ պատասխանատու բիզնես քաղաքականության սկզբունքներին հավատարմություն

7. Շրջակա միջավայրի և Սոցիալական ազդեցության Միջոցառումների ծրագիր

Ռիսկի անվանում	Ռիսկի նկարագրություն	Միջոցառում
Գրունտային ջրերի աղտոտում	Պահեստավորված թափոնների լվացման դեպքում գրունտային ջրերի աղտոտում	Ներդնել մշտադիտարկման պլան, ներգրավել մասնագիտացված լաբորատորիա, պարբերական մշտադիտարկման համար
Մթնոլորտային արտանետումներ	Պահեստավորված թափոններից մթնոլորտի աղտոտում	Ներդնել մշտադիտարկման պլան, ներգրավել մասնագիտացված լաբորատորիա, պարբերական մշտադիտարկման համար
Թափոնների կուտակման ծավալների վերահսկողություն	Պահեստային տարածքները նախատեսվելու են մոտակա 10 տարների համար	Ընկերությունը պետք է իրականացնի թափոնների վերամշակման նոր հնարավոր լուծումների և տեխնոլոգիաների փնտրման աշխատանքներ
Թափոնների կազմում առկա տոքսիկ նյութերի ազդեցություն	Հատկապես սնդիկային լամպերի դեպքում, կարող է առաջանալ ծանր մետաղի՝ սնդիկի և սնդիկային աղերի ազդեցություն	Ներդնել թափոնների հետ անվտանգ աշխատանքների իրականացման հրահանգներ, պահեստային տարածքներում տեղադրել զգուշացնող նշաններ, կազմել վտանգավոր նյութերի հակիրճ նկարագրության թերթիկներ
Փաթեթավորման տարաներ	Փաթեթավորման տարաները կարող են պարունակել մնացորդային քիմիական նյութեր	Փաթեթավորման տարաներ, հատկապես ակտիվ քիմիական նյութերի պարունակությամբ ենթակա են լվացման, նախքան տեղադրման տեղամաս տեղափոխելը
Թափոնների հետ աշխատող անձնակազմի անվտանգության և առողջության պաշտպանություն	Թափոնների հետ աշխատող անձնակազմը ենթակա է վնասակար ազդեցության՝ անզգուշության կամ չկանոնակարգված աշխատանքի արդյունքում	Իրականացնել գիտելիքների բարելավման պարբերական աշխատանքներ, առանձնացնել ԱԹՏՏ-ի համար մասնագիտացված անձնակազմ, ապահովել ԱՊՄ-ով
Հրդեհի բռնկման հավանականություն	Պահեստային տարածքներում, հատկապես b տիպի ԱԹՏՏ-ի, առկա է հրդեհի բռնկման ռիսկ	ԱԹՏՏ-երը կահավորել հրդեհամարման առաջնային միջոցներով, b տիպի պահեստի շուրջ ունենալ հրդեհամարման նպատակներով ավազի կույտեր